

С. С. Беляєва, І. В. Герман

Черкаський державний технологічний університет

ВІДНОВЛЕННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

У роботі наведено аналіз стану рекреаційних ресурсів парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Парк ім. Декабристів», що розташований на території міста Кам'янка в Черкаській області. Метою дослідження є актуалізація необхідності вирішення комплексу питань щодо сприяння збереженню та відновленню рекреаційних природних ресурсів на території парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва ім. Декабристів у м. Кам'янка на Черкащині для популяризації регіонального туризму на рекреаційних ПЗТ. Для розкриття теми дослідження здійснено огляд й відповідний аналіз інформативно-нормативної бази щодо питань утворення, охорони, збереження, використання та відновлення рекреаційних природних ресурсів на території Черкаської області, зокрема на рекреаційних територіях ПЗФ. Опрацьовано дані про природно-ресурсний потенціал м. Кам'янка та його природно-заповідні території (далі – ПЗТ), в першу чергу, парк-пам'ятку садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Парк ім. Декабристів», перспективи відновлення природних ресурсів і створення привабливих рекреаційних послуг. У статті доведено, що рекреаційні ресурси природно-ландшафтних територій у м. Кам'янка на Черкащині мають достатньо потужний потенціал для того, щоб створювати відповідні рекреаційні території та надавати рекреаційні послуги як місцевим мешканцям, так і гостям міста. Стаття узагальнює аргументи щодо важливості відновлення рекреаційних територій як перспективного напрямку для розвитку туризму. За результатами дослідження на прикладі рекреаційних ресурсів парку ім. Декабристів, Тясминського каньйону та рекреаційних природних територій м. Кам'янка на Черкащині зроблено висновки щодо важливості збереження, відновлення рекреаційних територій як на місцевому, так і на загальнодержавному рівні, підтримки перспективного напрямку в туризмі – створення та надання рекреаційних послуг. Підкреслено вагомий роль науковців у вирішенні питань фундаментальних і прикладних досліджень рекреаційних ресурсів, створення відповідних інформативних баз у сфері поводження з рекреаційними ресурсами як на місцевому, так і на національному рівні. В статті доведено, що важливо було б відповідним органам влади, Кам'янському державному історико-краєзнавчому заповіднику, небайдужим до збереження нашої краєзнавчої спадщини сприяти розробці проекту відновлення території парку ім. Декабристів у м. Кам'янка на Черкащині, узбережжя та русла Тясминського каньйону з урахуванням потреби створення більш відкритого простору від занедбаних інфраструктурних об'єктів, що не мають архітектурної, культурно-мистецької цінності, та облаштувати природно-архітектурний ландшафт відповідно до потреб часу та за умов збереження природно-історичної доцільності. Результати проведеного дослідження можуть бути корисними для працівників сфери туризму, сфери послуг у цілому; науковців, викладачів і студентів вищих навчальних закладів, які опановують спеціальності «туризм», «садівництво та виноградарство», «садово-паркове мистецтво», «екологія» тощо.

Ключові слова: Кам'янка, парк, природно-заповідна територія, природно-заповідний фонд, рекреаційні ресурси, рослинний світ, Тясминський каньйон, Черкаська область.

Постановка проблеми та її актуальність. Для відпочинку, відновлення сил, оздоровлення й навіть лікування людина повсякчас відчуває потребу звернути свою увагу на можливості та певні властивості природних ресурсів у навколишньому середовищі, що й зумовлює відповідну актуальність їх збереження, охорону та відновлення не тільки як корисних і потрібних технологічних (у вигляді, зокрема, сировини для паливно-енергетичних потреб, вироблення ювелірних прикрас), але й як рекреаційні, природно-лікувальні тощо. Серед низки рекреаційних ресурсів варто виділити ті, що знаходяться безпосередньо на рекреаційних територіях природно-заповідного фонду (далі – ПЗФ), де зумовлено спеціальний режим поводження з ними. Так, на рівні з розвинутими країнами світу в Україні розроблено та введено в дію відповідну нормативно-законодавчу базу документів, які регламентують та регулюють процеси, що безпосередньо та опосередковано стосуються вирішення питань рекреаційних територій ПЗФ країни. Серед переліку рекреаційних територій та об'єктів

ПЗФ України окрему нішу відведено паркам-пам'яткам садово-паркового мистецтва, як загальнодержавного, так і місцевого значення, рівень позитивного впливу яких на людину треба розглядати комплексно, враховуючи ефект релаксації, набуття почуття задоволення та натхнення, відновлення життєвих сил.

Об'єкт дослідження – рекреаційні ресурси парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Парк ім. Декабристів», що розташований на території міста Кам'янка в Черкаській області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для розкриття теми дослідження здійснено огляд й відповідний аналіз інформативно-нормативної бази щодо питань утворення, охорони, збереження, використання та відновлення рекреаційних природних ресурсів на території Черкаської області, зокрема на рекреаційних територіях ПЗФ. Опрацьовано дані про природно-ресурсний потенціал м. Кам'янка та його природно-заповідні території (далі – ПЗТ), в першу чергу, парк-пам'ятку садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення

«Парк ім. Декабристів», перспективи відновлення природних ресурсів і створення привабливих рекреаційних послуг. В якості інформативно-довідкової бази використано дані, оприлюднені на офіційних сайтах Кабінету міністрів України [3], Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України (далі – Міндовкілля) [6], обласної державної адміністрації в Черкаській області [7], управління екології та природних ресурсів у Черкаській області [8], Кам'янського державного історико-культурного заповідника [5] тощо.

Мета статті – актуалізація необхідності вирішення комплексу питань щодо сприяння збереженню та відновленню рекреаційних природних ресурсів на території парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва ім. Декабристів у м. Кам'янка на Черкащині для популяризації регіонального туризму на рекреаційних ПЗТ.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних і прикладних аспектів щодо природно-ресурсного потенціалу для організації та розвитку рекреаційних послуг на території парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Парк ім. Декабристів», дотримання вимог екологічного законодавства України.

Методи дослідження:

- емпіричні (спостереження, опис);
- теоретичні (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, пояснення, систематизація, класифікація);
- метод критичного аналізу наукової та методичної літератури, практичного досвіду;
- кількісно-якісні методи тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва належать до багатofункціональних ПЗТ та створюються за рішенням обласної ради й підпорядковані та фінансуються відповідно до чинного законодавства України [3]. Серед основних завдань цих ПЗТ, у першу чергу, варто акцентувати увагу на важливості збереження цінних природних й історико-культурних комплексів і об'єктів, а також створення умов для збалансованого екологічно прийняттого туризму та рекреаційної діяльності. Важливим сегментом у комплексі системоутворюючих рекреаційних ознак для розвитку та популярності певної ПЗТ ПЗФ України є екологічна освітньо-виховна робота, завдяки чому має місце попит як на екскурсійні послуги, так і щодо розробки нових атрактивних, культурологічних, наукових, екологічних заходів у межах ПЗТ.

Відповідно до адміністративно-територіального устрою Черкаська область складається з 4-х районів (Звенигородський, Золотоніський, Уманський, Черкаський райони), 66 територіальних громад, 16 міст, 14 селищ міського типу, 824 сільських населених пунктів [1]. Обласний центр – місто Черкаси. Місто Кам'янка відноситься до Кам'янської міської громади Черкаського району.

Клімат на Черкащині помірно-континентальний з м'якою зимою й теплим літом, завдяки чому місцевість має багату рослинність, славиться цінним мальовничими лісами, має досить різноманітний тваринний світ.

«Майже чотири століття на мальовничих берегах Тясмину стоїть Кам'янка, далеке і близьке минуле якої викликає постійний інтерес... Кам'янка – невелике українське місто на берегах мальовничої річки Тясмин. Воно вабить своїх гостей дбайливо збереженою старовиною, тихим гомоном ошатних, заклечаних у зелень вулиць і тінистих парків» [10].

Парк ім. Декабристів внесений до Державного реєстру Національного культурного надбання нашої країни як пам'ятка історії та архітектури. Розташування парку є досить зручним, адже це – центр міста Кам'янки. У той же час розбито парк із урахуванням вимог садово-паркової культури, геолого-географічних особливостей місцевості, а саме на схилі крутої гори, що зумовлює безпеку парковим рослинам від потужних опадів та інших негативних погодних і кліматичних умов.

Закладено парк наприкінці XVIII ст. навколо будинку поміщиків, збудованого на горі, окрасою якого й стали декоративні кущі, дерева листяних і хвойних порід, висаджені в «пейзажному стилі», тобто на основі вільного планування з урахуванням природного ландшафту прибережних схилів річки Тясмин. Цікавим у плануванні цього парку виявилось саме те, що найбільш мальовничі площі його території залишалися недоторканими, у той же час ті площі, де мали місце певні незручності для облаштування, отримували догляд і застосування фантазії садівників-декораторів, тобто застосовувалося так зване ландшафтне мистецтво садівництва. Отже, мав місце змішаний тип садівництва, коли поєднувалися природне та штучно створене – рослини та архітектура. Загалом подібний стиль був характерний для класичного стилю XIX століття, але в Україні він набув більш м'які форми та прояви, певний романтизм та інтимність завдяки застосуванню малих архітектурних форм, штучних гrotів, водоспадів, «зимових садів».

Завдяки збереженню архівних документів сьогодні є можливість дізнатися, що станом на червень 1827 р. у поміщицькому саду Давидових у Кам'янці були дві оранжереї. У першій в діжках вирощувалися дерева (кипариси, лимони, помаранчеві, апельсини, лаврові, маслинові, троянди китайські, ананасові (в горщиках) і квіти в горщиках. У другій оранжереї вирощувалися фруктові дерева (шпанські вишні в діжках, персики арабські та махорські в діжках і ґрунті, сливи французькі, венгерські, абрикоси прості в ґрунті, акації розові в діжках тощо) [2].

За часів, коли парк лише закладався, в його східній частині розташували оранжереї з рідкісними квітами та південними деревами. Різноманітні альтанки та скульптури прикрашали територію парку згідно модним тенденціям XIX століття.

Отже, в Україні здавна, навіть у садово-парковому мистецтві, були яскраво виражені своєрідні риси демократичності в плануванні та формуванні садово-паркової території, не були витримані суворі канони певних стилів, а застосовувалися різноманітні поєднання барв, форм і планувальних рішень.

Мали місце й імітація під античний стиль – альтанки, ротонди тощо, що набули певної популярності в багатьох поміщицьких маєтках тих часів. Довгі тіністі алеї Кам'янського парку, що терасами простягається до річки Тясмин, й сьогодні є ошатною прикрасою паркової зони Кам'янки.

У свій час центральні алеї парку були викладені червоною шліфованою цеглою, а дальні – дрібним гравієм. Сьогодні відвідувачі та туристи з різних куточків України та зарубіжжя також мають можливість милуватися красвидом із висоти тераси, де був побудований грот, який має як історичне й архітектурне значення, так і функціональне культурологічне значення, адже використовується в якості майданчика для організації та проведення різноманітних культурно-мистецьких заходів, зокрема виставок творів художників, майстрів народного мистецтва, фольклорних музичних, поетичних заходів тощо.

Як і в минулі століття, одним із найбільш мальовничих куточків Кам'янки по праву вважається як парк, так і річка Тясмин, що створюють своєрідний природно-ландшафтний тандем і приваблюють як місцевих мешканців, так і гостей міста.

Наразі, коли відбувається широка агресія сусідньої країни Росії по відношенню до вільної та незалежної України, ще більш яскраво видається історична паралель – парк дещо занепав після того, як було придушено російським царським режимом повстання декабристів у 1825 році та заслано до Сибіру господаря садиби Давидових В.Л. Давидова, але знову відродився, хоча зазнав певних змін і було втрачено низку колекцій садово-паркових культур, зруйновані малі архітектурні форми, зменшилася площа парку. Та продовжували милувати власників садиби та заможних міщан і їх гостей бузкові алеї, серед яких були й рідкісні сорти. Треба зазначити, що у ті часи селяни не мали можливості заходити на територію парку, який був обнесений загорожею.

Назву парку на честь повстання декабристів – «Парк ім. Декабристів», що є офіційною в Україні й донині, було присвоєно лише після 100 років з дня страти 5-х декабристів, у 1926 році. Протягом тривалого часу після історичних подій 1825 року та за часів більшовицької влади в країні парк не отримував належної уваги; у 30-х роках XIX ст. була зруйнована й сімейна Свято-Миколаївська церква Давидових. Лише центральна алея парку залишалася у відносно доглянутому стані. Тільки в 1975 році, до 150-річчя повстання декабристів, парк був розчищений та упорядкований. Тоді ж біля центрального входу в парк з'явилась і Стела декабристів [10]. Наразі парк входить до складу Кам'янського державного історико-культурного заповідника і є улюбленим місцем відпочинку багатьох.

Серед рослинного світу парку та Тясминського каньйону можна побачити рослини, які, зокрема, є рідкісними та занесені в «Червону книгу України». У переліку рослин – аурінія скельна, глід, кизильник чорноплідний, властиві кам'янистим степам; занесені до «Червоної

книги України» характерні степові види різнотрав'я вероніка австралійська та миколайчики сині, малопоширений в регіоні вид ковила волосовидна (тирса); рідкісний для Черкаської області вид – молодило руське, що майже скрізь вкриває гранітні виходи («лоби») Тясминського каньйону; достатньо поширеними видами дерев є клен татарський та американський [4].

Для науковців, зокрема природничого та екологічного спрямування, краєзнавців, а також туристів, студентів, школярів цікавість викликає Тясмин – унікальна річка, що має легендарну історію свого утворення, повиту легендами та билинами, яка своїми скелястими берегами утворює унікальний Тясминський каньйон.

Для туристів й екскурсантів надається можливість пливти вздовж берегів Тясмину на човні, милуватися навколишніми краєвидами, а також почути від супроводжувачого екскурсантів цікаві історії про річку, її особливості та легенди, а також і факти, пов'язані з відомими історичними постатями, діячами сфери культури, мистецтва, які відвідували ці місцини, надихалися творчою наснагою, відпочивали та відновлювали свої сили, споглядаючи краєвиди, тощо.

Навіть той, хто не обізнаний з питань рослинного та тваринного світу, не знається щодо ландшафтів, характерних ознак та особливостей природних об'єктів, не залишається байдужим, коли дізнається про легенди, пов'язані зі скелями Тясминського каньйону, кожна з яких має свою назву, та отримає можливість побачити і доторкнутися до реліктових мохів, що ростуть на його схилах. Скелі на лівій стороні річки вздовж Тясминського каньйону піднімаються вгору подекуди на 12–15 метрів. Вік протерозойських гранітів, на яких утворений каньйон, оцінюється у два мільярди років [4].

Для науковців-дослідників особливу увагу привертають реліктові мохи Тясминського каньйону, адже саме на цій території можна побачити ті види мохів, які більше ніде не зустрічаються, або є відповідно до природоохоронного статусу рідкісними видами.

Відомі мохи (бріофіти), що здавна зростають на скелях і схилах Тясминського каньйону – амблістегій щільний, астомум кучерявий, десматодон Гейма, десматодон нахилений, десматодон Ранді, десматодон український, а також наскельні мохи – ентостодон угорський (рідкісний сухолюбивий мох, що має обмежене поширення в Європі), поттія ланцентна та птеригоневрум яйцевидний (характерні степові мохи); зростає й сланцюватий печіночний мох.

Серед перелічених видів моху, що належать до складу реліктового комплексу мохів Тясминського каньйону, – амблістегій щільний, десматодон Гейма, десматодон нахилений, десматодон Ранді, десматодон український.

Види моху зі складу реліктового комплексу мохів у Тясминському каньйоні відкриті у 1926–1927 рр. Лазаренком Андрієм Сазоновичом (1902–1979 рр.) – першим дослідником бріофлори Тясминського каньйону, членом-кореспондент Академії наук УРСР, доктором біологічних наук, професором. Відкриті вченим види

моху є унікальними, адже збереглися з часів льодовикового періоду [9].

Варто зазначити, що серед наукових звітів дослідників минулих часів і сучасності, які вивчали та продовжують досліджувати рослини України, зокрема Тясминського каньйону, недостатньо даних, які мали б розкрити особливості певних видів реліктових мохів. Так, наприклад, причинами зміни чисельності таких мохів, як тортула Ранда, можливими зазначені зміни рівня води в річці, зумовлені антропогенною діяльністю.

Визначені в Україні режим збереження популяцій та заходи з охорони, зокрема, таких видів рідкісних мохів, як тортула Ранда, конардія компактна, генедієла Гайма, а саме – охороняються на території пам'ятки природи місцевого значення «Тясминський каньйон» (м. Кам'янка, Черкаська обл.), яка входить до складу Кам'янського державного історико-культурного заповідника. Існує необхідність з'ясувати причини зміни чисельності виду, стежити за станом популяцій.

Необхідно контролювати стан популяцій конардії компактної та генедієли Гайма, створювати нові природно-заповідні території в місцях зростання виду. У той же час відсутні відомості про умови та стан розмноження й розведення цих видів мохів у спеціально створених умовах, а також про їх господарське та комерційне значення.

Наведемо приклади визначення наукового значення деяких рідкісних видів мохів:

1. Конардія компактна. Реліктовий вид дніпровського зледеніння.
2. Тортула Ранда. Європейсько-північноамериканський вид з диз'юнктивним ареалом.
3. Генедієла Гайма. Раритетний вид з диз'юнктивним ареалом.

Причини зміни чисельності, наприклад, генедієли Гайма, тортули Ранда та конардії компактної точно не з'ясовані. Допускається, що це можуть бути зміни рівня води в річці, зумовлені антропогенною діяльністю.

Список використаних джерел:

1. Адміністративно-територіальний устрій. URL: <https://ckoda.gov.ua/administrativno-terytorialnyj-ustrij/> (дата звернення: 01.09.2022).
2. Ветров О. Садибно-паркове утворення поміщиків Давидових у Кам'янці – осередок художньої культури кінця XVIII – початку XX ст. *Дослідження, збереження та популяризація пам'яток історико-культурної спадщини України* : зб. матеріалів круг. ст. (м. Переяслав, Київ. обл., 20 квітня 2020 р.). Вип. 1. С. 28–42.
3. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/> (дата звернення: 07.09.2022).
4. Пам'ятка природи Тясминський каньйон. URL: <http://kanyon.kam.net.ua/index.php/excursion-services> (дата звернення: 02.09.2022).
5. Офіційний сайт Кам'янського державного історико-культурного заповідника. URL: <https://kammuz.com.ua> (дата звернення: 05.09.2022).
6. Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://mepr.gov.ua/> (дата звернення: 07.09.2022).
7. Офіційний сайт обласної державної адміністрації в Черкаській області. URL: <https://ck-oda.gov.ua/> (дата звернення: 07.09.2022).
8. Офіційний сайт управління екології та природних ресурсів у Черкаській області. URL: <https://ck-oda.gov.ua/upravlinnya-ekologiyi-ta-prirodnix-resursiv/> (дата звернення: 07.09.2022).
9. Тортула Ранда. Потієві. Видання 2009 р. URL: <https://redbook-ua.org/item/tortula-randii/> (дата звернення: 12.07.2022).
10. Шамрай О.Г., Таран Г.М., Бондаренко Л.О., Ветров О.В., Ляшко Ю.Ю., Чупак Т.П. Місто на скелястих берегах Тясмину. Черкаси : «Вертикаль», видав. ПП Кандич С.Г., 2009. 244 с.

Рослини, які зростають навколо Тясминського каньйону та на території парку ім. Декабристів, сьогодні не вирізняються багаточисельним складом щодо видів, які можуть зростати за умов відповідних інвестицій для їх висадження, догляду за ними, створення відповідних композицій та квіткових клумб.

На території парку та біля Тясминського каньйону можна побачити рідкісні види папороті. Так, наприклад, до рідкісних для Черкаської області видів папороті належать папороті – багатоніжка, асплений волоосвидний, асплений стінний, цистоптерис ламкий.

Рідкісним для Черкаської області видом є типчак, але цей вид рослин майже скрізь вкриває гранітні виходи («лоби») Тясминського каньйону.

Малопоширеним в регіоні видом, що занесений до «Червоної книги України», є півники угорські. Рутвиця мала є характерним степовим видом різнотрав'я, занесеним до «Червоної книги України» [10, с. 226].

Зростає в цій місцевості властиві кам'янистим степам рослини, зокрема тонконіг вузьколистий, чебрець, цибуля подільська.

Отже, рекреаційні ресурси природно-ландшафтних територій у м. Кам'янка на Черкащині мають достатньо потужний потенціал для того, щоб створювати відповідні рекреаційні території та надавати рекреаційні послуги як місцевим мешканцям, так і гостям міста.

Висновки. Важливо було б відповідним органам влади, Кам'янському державному історико-краєзнавчому заповіднику, небайдужим до збереження нашої краєзнавчої спадщини сприяти розробці проекту відновлення території парку ім. Декабристів у м. Кам'янка на Черкащині, узбережжя та русла Тясминського каньйону з урахуванням потреби створення більш відкритого простору від занедбаних інфраструктурних об'єктів, що не мають архітектурної, культурно-мистецької цінності, та облаштувати природно-архітектурний ландшафт відповідно до потреб часу та за умов збереження природно-історичної доцільності.

References:

1. Administrativno-teritorialniy ustriy. [Administrative and territorial system]. Available at: <https://ckoda.gov.ua/administrativno-teritorialniy-ustrij/> (accessed 01.09.2022).
2. Vetrov, O. (2020). Cadibno-parkove utvorenyya pomIschikIv Davidovih u Kam'yantsI – oseredok hudozhnoYi kulturni kIntsya XVIII – pochatku XX st. [The manor and park formation of the Davydov landowners in Kamianka is a center of artistic culture of the late 18th and early 20th centuries]: *Doslidzhennya, zberezhennya ta populyarizatsiya pam'yatok istoriko-kulturnoyi spadshchiny Ukrainy* – Collection of materials of the round table "Research, preservation and popularization of monuments of the historical and cultural heritage of Ukraine" (Pereyaslav, April 20, 2020). (Vol. 1, pp. 28–42) [in Ukrainian].
3. Ofitsiyinyi sayt Kabinetu ministriv Ukrainy [Official website of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/> (accessed 03.09.2022).
4. Pam'yatka pryrodi Tyasminskiy kanyon [Natural monument Tyasmyn Canyon]. Available at: <http://kanyon.kam.net.ua/index.php/excursion-services> (accessed 02.09.2022).
5. Ofitsiyinyi sayt Kam'yanskogo derzhavnogo Istoriko-kulturnogo zapovidnika [The official website of the Kamianka State Historical and Cultural Reserve]. Available at: <https://kammuz.com.ua> (accessed 05.09.2022).
6. Ofitsiyinyi sayt Ministerstva zahistu dovkillya ta prirodnih resursiv Ukrainy [The official website of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine]. Available at: <https://mepr.gov.ua/> (accessed 07.09.2022).
7. Ofitsiyinyi sayt oblasnoyi derzhavnoyi administratsiyi v Cherkaskiy oblasti [The official website of the regional state administration in Cherkasy region]. Available at: <https://ck-oda.gov.ua/> (accessed 07.09.2022).
8. Ofitsiyinyi sayt upravlinnya ekologiyi ta prirodnih resursiv u Cherkaskiy oblasti [The official website of the Department of Ecology and Natural Resources in Cherkasy Region]. Available at: <https://ck-oda.gov.ua/upravlinnya-ekologiyi-ta-prirodnix-resursiv/> (accessed 07.09.2022).
9. Tortula Randa. Potievi. Vidannya 2009 [Tortula Randa. Potiev. Edition of 2009]. Available at: <https://redbook-ua.org/item/tortula-randii/> (дата звернення: 12.07.2022).
10. Shamray, O.G., Taran, G.M., Bondarenko, L.O., Vetrov, O.V., Lyashko, Yu. Yu., Chupak, T.P. (2009). *MIsto na skelyastih beregah Tyasminu* [The city on the rocky shores of Tyasmin]. Cherkasi: «Vertikal», vidav. PP Kandich S.G., p. 244.

Svitlana Bieliaieva, Iryna Herman

Cherkasy State Technological University

RENOVATION OF RECREATION AREAS AS A PROSPECTIVE DIRECTION FOR THE TOURISM DEVELOPMENT

The work provides an analysis of the state of recreational resources of the park-monument of horticultural art of national importance "Park named after Decembrists", located in the territory of the city of Kamianka in Cherkasy region. The purpose of the research is to actualize the need to solve a complex of issues related to promoting the preservation and restoration of recreational natural resources on the territory of the park-monument of garden and park art named after Decembrists in the city of Kamianka in Cherkasy region to popularize regional tourism at recreational natural reserve territories. To reveal the topic of the study, a review and corresponding analysis of the informative and normative base was carried out on the issues of formation, protection, preservation, use and restoration of recreational natural resources in the territory of the Cherkasy region, in particular in the recreational territories of the natural reserve fund. The data on the natural resource potential of the city of Kamianka and its nature-reserved territories (hereafter – NRT) were processed, first of all, the park-monument of garden and park art of national importance "Park named after Decembrists", prospects for restoration of natural resources and creation of attractive recreational services. The article proves that the recreational resources of the natural landscape areas in the city of Kamianka in Cherkasy region have a sufficiently powerful potential to create appropriate recreational areas and provide recreational services to both local residents and guests of the city. The article summarizes the arguments regarding the importance of restoring recreational areas as a promising direction for the tourism development. According to the results of the study on the example of recreational resources of the Park named after Decembrists the conclusions were made regarding the importance of preservation and restoration of recreational areas both at the local and national level, and the support of a promising direction in tourism – the creation and provision of recreational services. The important role of scientists in solving issues of fundamental and applied research of recreational resources, creation of relevant informative bases in the field of handling recreational resources both at the local and national level is emphasized. The article proves that it would be important for the relevant authorities, the Kamianka State Historical and Local History Reserve, which is not indifferent to the preservation of our local history heritage, to contribute to the development of a project to restore the territory of the Park named after Decembrists in the city of Kamianka in Cherkasy region, the coast and the bed of the Tyasmin Canyon, taking into account the need to create a more open space from abandoned infrastructure objects that do not have architectural, cultural and artistic value, and to arrange a natural and architectural landscape in accordance with the needs of the time and under conditions of preservation of natural and historical expediency. The results of the conducted research can be useful for employees of the tourism sector, the service sector as a whole; scientists, teachers and students of higher educational institutions who master the specialties "tourism", "horticulture and viticulture", "horticulture", "ecology", etc.

Key words: Kamianka, park, nature reserve area, nature reserve fund, recreational resources, flora, Tyasmyn Canyon, Cherkasy region.

Статтю подано до редакції 21.09.2022